

Motion till riksdagen

1989/90:Sf615

av Inger Schörling m.fl. (mp)

Flykting- och invandrapolitiken

Bakgrund

I världen pågår oerhörda omvälvningar. De förestående demokratiska valen i öststaterna och i bl.a. Nicaragua och de avklarade valen i bl.a. Namibia och Chile inger tillsammans en förhoppning om demokratins utbredning i allt fler länder. Samtidigt kämpar folk i många länder för sin frigörelse, i Västra Sahara och San Salvador, för att bara nämna några. I många länder förtrycks minoriteter och ursprungsbefolkningar som tibetaner, palestinier och kurdar.

Krig, förföljelser, förtryck, svält- och naturkatastrofer och politiska omvälvningar genererar flyktingströmmar mellan länder och världsdelar. Miljontals människor går under och får aldrig chansen till ett nytt liv eller hamnar i flyktingläger som tenderar att allt oftare bli permanenta. De som hamnat där kanske aldrig får chansen till ett normalt liv.

När det gäller Sveriges insats i flyktingfrågan finns det främst tre sätt att arbeta, dels förebyggande, dels i akuta eller permanenta nödsituationer i flyktingläger, främst i tredje världen, dels genom en generös inställning till de flyktingar som söker en fristad i vårt land.

För det första genom att förebygga att flyktingsituationer uppstår anser miljöpartiet de gröna att Sverige ska föra en sådan utrikespolitik, en sådan solidarisk handel och en sådan biståndspolitik att flyktbehovet minimeras. Förslag om denna politik finns i miljöpartiets motioner som rör dessa frågor. Genom skövling av skogar, genom monokulturer och utsugning av jordar och vår exploatering av tredje världens naturresurser som ger erosion och ökenbildning som biprodukter, skapar människorna i i-världen miljöflyktingar som ökar för varje år, speciellt i Afrika.

Sverige har och har haft ett stort internationellt förtroende i freds- och solidaritetsfrågor och detta förtroende bör vi bygga vidare på. Dock finns det plumpar i protokollet. Vapenhandel, plundrandet av u-världens råvaror, t.ex. handel med tropiskt timmer från skövlade regnskogar, är exempel som i det ena fallet ökar krigshandlingar och flyktbehov och i det andra fallet tar ifrån urbefolkningar och tredje världens folk deras livsrum och utkomst, vilket i sin tur ökar utslagning och/eller flykt.

För det andra anser miljöpartiet de gröna att i Sverige ska arbeta på att gå in i de stora flyktinglägren i tredje världen med ytterligare ekonomiskt och personellt bistånd och med UNHCR:s hjälp välja ut flera flyktingar och öka vår flyktingvot.

Det tredje sättet är att föra en generös flyktingpolitik i Sverige och ge asyl åt de asylsökande som är i behov av skydd.

Genom den nya utlänningslag, som började gälla 1989-07-01 har Sverige närmat sig Europas flyktingpolitik, som förberetts och fortfarande förbereds i Schengen- och TREVI-grupperna. Genom EG:s nya utlänningspolitik raseras de inre gränserna men muren runt EG och EFTA-länderna blir svår att forcera och komma innanför. Man ersätter de enstaka nationella murarna med en gemensam högre EG-mur.

Dokumentlöshet

Miljöpartiet anser att kravet på visum och "alla papper i ordning" till stor del utesluter de presumtiva flyktingar som är i störst behov av skydd och dessutom leder till ökad handel med falska papper och "människosmuggling". Dokumentlösheten är ett problem för mottagarländerna men enligt FN-konventionen ska den ej påverka asylmöjligheterna för den asylsökande. Risker för att grovt kriminella flyktingar kommer hit utan dokument är nästan obefintliga, då man inom den internationella brottsligheten har alla möjligheter att ordna både ny identitet och övriga falska dokument.

Mottagandet i Sverige

Dessutom framhåller miljöpartiet de gröna, som tidigare, att polisen inte ska vara den första som tar emot de asylsökande vid gränsen och gör den första utredningen. Utan undantag har flyktingarna en välgrundad skräck, misstänksamhet och förtegenhet inför poliser från sina hemländer. Civil personal från sociala myndigheter, invandrarverkets personal och/eller sjukvårdspersonal skulle göra den asylsökande tryggare. Den första utredningen ska, enligt miljöpartiets åsikt, göras av denna personal. Den asylsökande ska upplysas om rätten att söka asyl och också upplysas om rätten till tolk och juridiskt biträde så snart någon anger att han/hon söker asyl. De flesta som flyr hit är mer eller mindre människor i kris, så om inte socialarbetare finns med vid mottagandet, ska det finnas beredskap hos socialjouren. Likaså bör man med jämna mellanrum se över tolkjouren och arbeta för att de eventuella nya tolkbehov som finns tillgodoses. En advokatjour måste inrättas, något som skulle underlätta och påskynda den första utredningen. Att mötas av civil personal, folk från socialjouren eller invandrarverket och snabbt få av flyktingen godkänd tolk och juridiskt biträde skulle få en god effekt på utredningens kvalitet och ytterligare minska väntetiderna. Rädslan för polisen påverkar ofta den asylsökande så, att alla fakta ej kommer fram och då blir utredningen ofullständig och tidskrävande. Möjligheten att ha en närstående och/eller representant från någon frivillig organisation närvarande ska erbjudas och bandupptagning bör också ske i alla asylutredningar. Att överföra beslutanderätten i rättshjälpsfrågor från rättshjälpsnämnderna till SIV var ett misstag. De asylsökande kan uppfatta SIV som sin motpart och tvivla på att SIV är objektiv i denna fråga. Att tillsätta ett juridiskt biträde i tidigt skede har dubbelt syfte, ökad rättssäkerhet och trygghet samt snabbare behandling. En anteckning i resedokumentet om osäker identitet beskär mycket snävt flyktingens rörelsefrihet och bör inte ske. En mycket viktig

rättssäkerhetsfråga är att *ingen* utvisning eller avvísning får ske förrän respektive beslut vunnit laga kraft. Giltigheten ska räknas från den dag den asylsökande får beslutet i sin hand. Ingen utvisning ska ske under väntetiden på en överklagan. Det har ibland hänt att besluten är klara och det dröjt månader innan den asylsökande meddelats. Detta är helt oacceptabelt. Personliga uppgifter som lämnats till socialnämnd ska liksom sjukjournaler ha starkt sekretesskydd, detsamma som gäller för svensk medborgare.

Mot. 1989/90
Sf615

Det senaste asylbeslutet 1989-12-14

Vår utlänningslag ger utrymme för generös praxis men bedömningarna har skärpts mer och mer och det grymma beslut, som togs 14 december förra året, att utnyttja undantagsklausulen, avvisar miljöpartiet de gröna. Vi kräver att regeringsbeslutet upphävs. Efter det beslutet har förtryck och inhuman behandling dessutom ökat på svenska förläggningar och rapporter har strömmat in från tolkar, lärarpersonal, vårdare och från flyktingarna. Vår förhoppning är att beslutet är upphävt innan behandlingen av denna motion äger rum. Miljöpartiet de gröna vill starkt betona vikten av en human behandling av de människor som väntar på asyl. De har en mycket svår psykisk situation, svåra upplevelser bakom sig, ångest inför framtiden, sysslöshet och isolering från ett normalt liv. Det åligger riksdag och regering att se till att mänskliga rättigheter upprätthålls i den djungel av förläggningar vi har i dag.

Barnens rättigheter

Sverige har skrivit under barnkonventionen under det gångna året och det förpliktigar oss att ytterligare betona barnens rättigheter. Barnens flyktingskäl har inte observerats och nästan aldrig har barnet varit den som fått flyktningstatus i en familj.

Barnens situation är särskilt känslig och ofta har även barn blivit förföljda, hotade eller torterade i sitt hemland. De ska förhöras av därtill utbildad personal, psykologer el. dyl. och stor hänsyn ska tas till deras berättelser och upplevelser. Miljöpartiet anser att i tveksamma fall ska asyl beviljas för vuxna och detta gäller i ännu högre grad barnen. De ensamma flyktningbarnens situation bör uppmärksammas och prioriteras tidsmässigt och stor generositet iakttagas, när det gäller rätten till asyl.

Väl i Sverige

När asyl beviljats en flykting eller flyktingfamilj ska de börja leva i vårt samhälle. De behöver inte så hög standard som de ibland fått. Det är bra att de idag *tillfälligt* kan få genomgångsbostäder. De initiativ, som tagits av kyrkor och andra organisationer att öppna dörren till svenska hem, borde välkomnas av kommuner, riksdag och regering. Många svenskar har stora hus eller lägenheter och kunde uppmuntras att hyra ut ett eller ett par rum under längre eller kortare tid. Det skulle ge värdefullt utbyte också för svenskarna att lära känna nya kulturer. Sverige har störst bostadsyta per invånare bland Europas länder.

Språkundervisning och arbete ska kunna varvas, dock ska möjligheterna att få en god språkundervisning inte äventyras, utan i stället ökas. Undervisning om våra synliga och osynliga lagar och om det svenska samhället måste förstärkas för att ömsesidiga misstolkningar av svenskars och invandrades uppförande ej ska förekomma. Så snart som möjligt måste de inlemmas i det svenska samhället och ha samma rättigheter och skyldigheter och dömas efter samma lagar som svenskar. Det är genom att få kunskap, via skolan, via massmedia, osv. som man kan motverka problem i kulturkollisionen. För att informationen ska fungera som bäst krävs att den dels informerar om hur olika invandrarna faktiskt är och dels om de problem som uppstår när olika kulturer möts.

Invandrarnämnd

Invandringen till Sverige ser miljöpartiet som en resurs och tillgång som det svenska folket och samhället ska ta till vara. Man måste också bemöta de eventuella problem som uppstår med fantasi, information och förståelse. För att på bästa sätt ta till vara de nya mänskliga resurser som tillförs oss, anser miljöpartiet att varje kommun med många invandrare bör ha en invandrarnämnd i samarbete med olika referensgrupper:

- läkare, psykolog, kurator
- jurist (-er)
- etisk grupp (folk från kyrkor, familjens rätt, barnens rätt)
- invandrarlärare, flyktingsamordnare
- representanter för invandrare
- Amnesty
- kulturvetare

och att varje kommun med få invandrare ger ansvaret åt någon befintlig nämnd, t.ex. socialnämnden, att även fungera som invandrarnämnd.

Rösträtt och medborgarskap

Vår långsiktiga lösning är rösträtt i mantalsskrivningsorten på alla nivåer. Miljöpartiet vill behålla rösträtten i kommunal- och landstingsval efter tre års uppehåll i Sverige. Redan efter tre år i Sverige ska man kunna ansöka om och erhålla svenskt medborgarskap.

Dessutom anser miljöpartiet att invandrare/flyktingar ska få rösträtt även i riksdagsval efter fem år, oberoende av om man är svensk medborgare eller ej. Med tiderna i Sverige avses oavbruten mantalsskrivning. Miljöpartiet anser att där människan bor, arbetar, fostrar sina barn ska hon/han också kunna påverka samhället politiskt. Med sina erfarenheter från andra länder och världsdelar kan hon vitalisera det politiska livet.

Utlandssvenskar ska få behålla sin svenska rösträtt.

Sverige ska aktivt påverka andra stater och FN att införa liknande bestämmelser.

Asylnämnder

Mot. 1989/90

Sf615

Miljöpartiet vill att det inrättas ett antal asylnämnder vid de stora flykting-slussarna i Sverige. De bör bestå av en domare som ordförande, lekmän och sakkunniga medlemmar.

Homosexuella

Homosexuella diskrimineras även i Sverige på grund av sin sexuella läggning och i många länder är homosexualitet kriminaliserad. Miljöpartiet anser att det är oacceptabelt att människor hotas och förföljs på grund av att de är homosexuella och anser att homosexuella från dessa länder ska beviljas asyl i Sverige såsom sexualpolitiska flyktingar.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att flyktingkvoten bör ökas till minst 2 500 personer och att 6,5 milj.kr. anslås för detta ändamål.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att dokumentlösheten i sig ej skall minska den asylsökandes möjligheter att få asyl.
3. att riksdagen beslutar att civilpersoner skall vara de som den asylsökande möts av vid gränsen.
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den asylsökande inför den första utredningen bör få tillgång till tolk och offentligt biträde.
5. att riksdagen beslutar att ett jourssystem för jurister upprättas.
6. att riksdagen beslutar att tolkssystemet ses över och kompletteras.
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en närstående och/eller frivillig representant bör erbjudas närvara, och att bandupptagning bör ske vid alla asylutredningar.
8. att riksdagen beslutar att rättshjälpsnämnderna ska ha beslutanderätten i rättshjälpsfrågor.
9. att riksdagen beslutar att ingen anteckning om osäker identitet skall göras i resedokumentet.
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att inga utvisningar bör ske, innan beslut vunnit laga kraft.
11. att riksdagen beslutar att verkställighet inhiberas vid överklagande av beslut.
12. att riksdagen beslutar upphäva beslutet av den 14 december 1989 om ändrade asylregler.
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att invandrarverket bör övervaka behandlingen av flyktingarna på våra svenska förläggningar.
14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att särskild hänsyn bör tas till barnens behov av asyl.

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att barn skall förhöras av därtill utbildad personal,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vid beslut om asyl bör i tveksamma fall, speciellt då det gäller barn, hellre frias än fällas,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att alla som varit utsatta för tortyr skall erbjudas sakkunnig behandling psykiskt och fysiskt vid ett centrum för rehabilitering av tortyroffer,¹]

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regeringen bör besluta om relevant hyresbidrag till bostad i svenska hem, där man tar emot flyktingar med PUT,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att försöken med att varva arbete och svenskundervisning ges ökad prioritet,²]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samhällsundervisningen förstärks i Sfi.²]

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att alla invandrare bör kunna ansöka om svenskt medborgarskap efter tre år,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att invandrare/flyktingar skall få rösträtt även i riksdagsval utan att vara svenska medborgare, enligt vad som anförts i motionen.³]

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett antal asylnämnder inrättas vid de stora flyktingslussarna i Sverige,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att "sexualpolitiska" flyktingar från sådana länder där de hotas av dödsstraff eller kriminaliseras beviljas asyl i Sverige.

Stockholm den 17 januari 1990

Inger Schörling (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Carl Frick (mp)

Ragnhild Pohanka (mp)

Eva Goës (mp)

¹ 1989/90:So438

² 1989/90:Ub233

³ 1989/90:K223